

dosították azonban a Miskolczy-féle tervezetnek azt a rendelkezését is, hogy a másodfokú rendőrhatalóságok, vagyis főkapitányságok Győrben, Temesvárott, Fiumében, Kassán, Debrecenben és Kolozsvárott állíttassanak föl, *hanem ahelyett épen a szegedi és nagyváradi rendőrfőkapitányok javaslatát elfogadva, azt állapították meg* — és ezt így is terjesztették a miniszter elé, — *hogy rendőrfőkapitányságok mint másodfokú rendőrhatalóságok minden királyi illetéktáblai székhelyen állíttassanak föl a táblai területre kiterjedő hatáskörrel. Szeged tehát a miniszterhez benyújtott tervezet szerint igenis főkapitányi székhely lesz és fölülte, rendőri szempontból, más fórum, mint a belügyminisztérium rendőri osztálya, nem áll.*

Csak az a kérdés, hogy egyáltalán lesz-e az államosításból valami. És ha igen, mikor. Nyilvánvaló, hogy az az ötven szakaszos javaslat még eddig rendkívül sok módosításon és különösen kibővítésen fog átmenni. Nagyon nehéz megvonni a határvonalat a rendőrségi és bírósági, másrészt a rendőrségi és többi közigazgatási hatáskör között.

A Miskolczy-féle törvénytervezetet a vidéki rendőrkapitányok küldöttsége átadta Tisza István grófnak is, aki szombaton délelőtt a képviselőházban a belügyi tárca költségvetési vitája során, többek közt érdekesen fejtegette a vidéki rendőrségek államosításának sürgető voltát:

— *Óriási haladást jelentene* — mondotta Tisza — *a magyar közigazgatás javítása szempontjából a városi rendőri szolgáltatnak államosítása.* Akármely oldalról nézzük meg a kérdést: akár általános közbiztonsági és közrendészeti szempontból, akár, fájdalom, ma is még meglehetősen rossz helyzetben levő, de kivált egy, a multban megérdemelt rossz hírnév alatt nyögő erkölcsrendészetünk szempontjából, akár politikai rendészet szempontjából, t. i. bizonyos nemzetiségi vagy szociálisztikus tendenciákkal szemben való állami küzdelem szempontjából vizsgáljuk a kérdést, mindenki, aki ebben az országban gyakorlatilag foglalkozott már rendészeti ügyekkel, tudni fogja azt, hogy minő tarthatatlan és minő mizériák forrása a mai helyzet. Minden egyébtől eltekintve — hogy a rendőri hatóságok kisebb területekre vannak széjjeltagolva és hogy ott a kellő egyöntetűség és a kellő kontinuitás hiányzik — azt gondolom, egyik gyorsan végrehajtható földadat volna a városi rendőrségnek államosítása.

Uj Dreadnought-rendelés. Bécsből jelentik: A Neues Wiener Tagblatt jelenti, hogy a haditengerészet tegnap egy Dreadnoughtnak, két cirkálónak és hat torpedójárműnek a Danubiusnál való megrendelését írta alá. A páncél és egyes más alkatrészek a megrendelésben nem szerepelnek. A rendelés értéke hatvan-hetven millió korona. A Danubius átalakítására, illetőleg kibővítésére vonatkozó munkálatok már megkezdődtek.

Terjed az albán lázadás. Szalonikiből jelentik: Dibreából nagyon aggasztó hírek érkeznek. Az arnoták, kiket a malisszorok magatartása fölháborított, készülnek rá, hogy a fölkeléshez csatlakozzanak. A lakosságot mindenfelé agitátorok izgatják, kik nagy számmal járják be egész Albániát és arra tüzelik a lakosságot, hogy álljon boszut azokért a kegyetlenségekért, melyeket Torgut Sefked pasa csapatai a mult esztendőben elkövettek. Már is bandák járják be a vidéket és behatolnak azokba a helyiségekbe, melyeknek csak kis helyőrségük van. A kormány a kossovoi kerületben behívja a tartalékosokat. A malisszoroknak, kik Tuzyt bevették és ott sok katonát lemészároltak, Skutari ellen támadásra készülnek. Skutariiban a hatóságok az összes hű mohamedánokat fölfegyverezték, hogy a támadást visszaverhessék.

Több ezer trachomásbeteg minden gyógykezelés nélkül.

— Statisztika a szegedi tanyákról. —

(Saját tudósítónktól.) A szegedi főorvosi hivatalba szombaton érkezett be a külterületi orvosok jelentése március hónap közegészségügyi állapotairól. A jelentések, amelyek beszámolnak részletesen mindarról, ami a közegészségügyet érinti, olyanok mint máskor, valami különösebb, jelentősebb eseményről nem igen emlékeznek meg. Faragó Ödön dr., Szeged város kiváló tisztí főorvosa az azokban foglalt adatok felhasználásával készíti el most a közigazgatási bizottság elé kerülő rendes havi jelentését, amelyet mindenkor hozzászólás nélkül vesznek tudomásul a bizottság tagjai.

Van ebben a jelentésben két szám. Évek óta mindegyik jelentésben benne volt ez a két számadat, amely talán föl sem tűnt eddig és csak hozzáértők tudják, milyen jelentőséggel bír. Évek óta — jelentéktelen eltéréssel — arról számol be a tisztí főorvos jelentése, hogy Szeged külterületén kétezer-hétszázhatvanegy trachomásbeteg van nyilvántartásban, ezek közül azonban csak háromszázhatvanötöt gyógykezelték.

Szeged közállapotainak nagyon elszomorító képét nyújtják ezek az adatok. Arról beszélnek, hogy emberek ezreiről tudják, hogy veszedelmes, ragályos betegségben szenvednek, — de elenyészően kis százalékot képesek csak gyógykezeltetni az orvosok. Tisztán látjuk Szeged külterületének egészségügyi viszonyait: sok száz gyógykezelés nélkül való fertőző beteg veszélyeztet a többiek egészségét és sok száz, több ezer magyar ember lesz munkaképtelen azért, mert különféle okok miatt nincs mód arra, hogy a betegeket gyógyítsák az orvosok. Így pusztul a nép, az a nép, amely erőssége a magyarságnak és amelyet még nem világosítottak föl kellőképen arról, hogyan miképen védekezzen a trachoma ellen.

Kettezer-hétszázhatvanegy trachomás betegről tudnak a statisztikai kimutatások. Ez az összeállítás azonban mintegy tiz-tizenöt évvel ezelőtt készült, — azóta pedig sok minden megváltozott. Többben meggyógyultak — ezekről tudnak az orvosok — azonban az újabb esetek egyrésze bizony csak akkor kerül nyilvánosságra, ha a betegség már nagyon előrehaladott stádiumban van és ki tudja, mennyi azoknak a száma, akik lappangó trachomájukkal veszélyeztetik a tanyai emberek egészségét?!

Az alábbi részletes tudósításunk Faragó Ödön főorvos és a külterületi orvosok rendelkezésére álló adatok alapján készült. Szomorú adatok ezek és hogy most nyilvánosságra kerülnek, talán illetékes helyen, ahol eddig is nagy jóakarattal, de — sajnos — kevés rendelkezésre álló erővel kezelték ezt a kérdést, tesznek valamit, hogy az Alföld népét ettől a veszedelemtől megmentsék.

(Miért nem gyógyítanak.)

A külterületi orvosok csak azokat a trachomás betegeket gyógyítják, akik az orvosi lakhoz, vagy az ugynevezett trachoma rendelő helyhez közel laknak. Elenyészően kevés ezeknek a száma. Vannak Szegeden kapitányságok, ahol egyáltalában nem gyógykezelik a betegeket. Nem az orvosok hibájából történik ez így, hanem azért, mert a külterületi orvosok, akiknek óriási kiterjedtségű a területük, nem bírnak annyi idővel, hogy valamennyi trachoma beteget gyógykezeljék.

Még azokat a betegeket is, akik közel laknak az orvosi lakhoz, vagy a rendelőhelyhez, rendszertelenül tudják csak gyógykezeltetni. Ennek maguk a betegek az okai. Télen, amikor nagy a hideg, nyáron, amikor aratás van, nem megy el a beteg az orvosi rendelésre.

Az újabb fertőzésekről csak akkor vesz tudomást az orvos, amikor már a baj nagyon

előrehaladott és azt a beteg maga is észreveszi. Akkor jelentkezik esetleg az orvosnál, ha ugyan nem kuruzslóhoz vagy javasasszonyhoz megy el. Az orvos konstatálja a bajt, állandóan azonban nem képes kezelni a beteget, mert az olyan távol lakik az orvoshoz, hogy nem járhat el a rendelésre. A munkával agyonterhelt tanyai orvostól, aki egymaga hatezer lélek egészségére vigyáz, igazán nem lehet kívánni azt, hogy egy — tiz-husz kilométerre lakó — beteg miatt huszonnégy órát is fölálldozzon. Erre képtelen, hiszen jóformán alig van szabad ideje.

Rendszeres vizsgálatokat csak az iskolában tartanak. Itt minden hónapban megvizsgálják a tanulókat és ha észlelnék egy-egy esetet, akkor a gyereket hazaküldik, a hozzátartozókat figyelmeztetik arra, hogy mennyire veszedelmes betegség a trachoma, de egyéb nem történik. Azon egyszerű oknál fogva, mert mást nem tud tenni az orvos.

(Egy kis statisztika.)

Érdekes statisztikát állítottunk össze Szeged külterületének trachomaviszonyairól. Az adatok hitelesek, hisz maguk a külterületi orvosok bocsátják azokat a rendelkezésünkre. Nem teljes az összeállítás, mert a legutóbbi esztendő adatait nem ismeri senki, azon egyszerű oknál fogva, mert ezekről az esztendőkről egyáltalában nincsenek adatok. Tiz-tizenöt évvel ezelőtt vizsgálták meg a tanyákat, azóta nem volt általános szemvizsgálat. Erre az orvosok nem érnek rá. Akkor még voltak állami trachomaorvosok, ma már nincsenek és a külterületi orvosoknak nincs idejük arra, hogy ilyen nagyszabású vizsgálatot tartsanak.

A feketeszéli orvos, Kuti Elek dr. hatvan trachoma-beteget kezel. Az ő kerületébe tartozik Domaszék, Rőszke, Szentmihálytelek is, de ennek a három kapitányságnak a sok betegét egyáltalában nem, vagy csak nagyon kis mértékben kezelik.

Berkes Dezső dr. a kerületébe tartozó kettezer-hétszázhatvanegy trachomás beteg közül hetvenötöt gyógykezel. Mórahalom ugynevezett Nagy István részén és Nagyszéksós alsókeleti részén a sok száz betegek nem kezelik, mert azok több óra járásra laknak az orvosi laktól.

A csorvai kapitányságban százhatvanhárom beteg közül hetvenkettőt kezel Gáspár Ignác dr. A Rőzsajárás nyolcvanhét és Zákányháromszázkilenc betege közül csak hat részesül orvosi gyógykezelésben. Ennek a hat betegnek a trachomáját annak idején a sorozásnál konstatálták és ott utasították őket arra, hogy gyógykezeltesék magukat.

Léderer Ignác dr. és a két felsőtanyai orvos: Reiniger Hermann dr. és Erlitz János dr. szaty-mazi kerületében teljesen hasonlóak a viszonyok. Itt is a betegek számai lesznek kenyérkeresetképtelenné és veszélyeztetik a többiek szeme világát azért, mert kevés az orvos. Ez az egyetlen oka ennek a borzalmasan elszomorító állapotnak.

(A rendelő helyek.)

A trachomás betegeket az orvosok a saját lakásukon kívül még ugynevezett rendelő helyeken is kezelik. Minden orvosi kerületben a szükséghez képest egy-három ilyen rendelőhely van. Persze nem orvosi műszerekkel felszerelt helyiségek ezek, hanem közönséges egyszerű tanyai szobák, amelyek a legtöbb esetben nem alkalmasak a célra.

A kincstár évi harminc koronát fizet egy-egy ilyen szobáért, amelyek rendszerint lakószobául szolgálnak és csak az orvosi rendelés ideje alatt rendelőszobák.

Minden héten kétszer: hétfőn és pénteken reggel van ezeken a helyeken rendelés. Ekkor megjelennek itt azok a betegek, akik közel laknak a rendelőhelyekhez. Ezeket azután gyógykezelés alá veszi az orvos. A legtöbb esetben azonban sokan hiányzanak. Azok, akiknek